

APSTIPRINĀTS

Kompetenta institūcija
darba aizsardzības jautājumos

.....
.....

/...../
20____.gada _____

Darba aizsardzības instrukcija Nr. ____
Darbam ar zāles plāvēju, krūmgriezi

20____. gads

SATURS

LIETOTO TERMINU UN APZĪMĒJUMU SKAIDROJUMS	3
1. DARBA AIZSARDZĪBAS VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS.....	4
Nosacījumi attiecīgā darba izpildei	4
Kaitīgie un bīstamie darba vides riska faktori	5
Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi.....	5
2. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, SĀKOT DARBU	5
3. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, VEICOT DARBU	6
4. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, BEIDZOT DARBU	6
5. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀS	7
6. ATBILDĪBA PAR DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJAS PRASĪBU NEIEVĒROŠANU	8

LIETOTO TERMINU UN APZĪMĒJUMU SKAIDROJUMS

Bīstams faktors – ražošanas vai darba faktors, kura iedarbība zināmos apstākļos uz darbinieku izraisa traumu vai citu pēkšņu strauju veselības pasliktināšanos.

Darba aizsardzība – darba apstākļu stāvoklis (ražošanas vide, process, iekārta, kā arī prasības darbiniekam), kuros izslēgta bīstamo un kaitīgo ražošanas faktoru iedarbība uz cilvēku.

Darba aizsardzības instrukcija – darba paņēmieni un aizsardzības līdzekļu klāsts, kuru pielietošana un izmantošana nodrošina konkrētu darbu izpildes drošību.

Darba kategorijas – darba sadalījums pēc to smaguma atkarībā no enerģijas patēriņa (kkal/stundā).

Darbavieta – vieta, kurā darbiniekam ir nepieciešams atrasties vai kurp viņam jānodas sakarā ar darba pienākumu pildīšanu un kura tieši vai netieši atrodas darba devēja kontrolē.

Darba virsmas augstums – attālums pa vertikāli no grīdas līdz horizontālai plaknei, kurā tiek veiktas pamatdarba kustības.

Elektrotrauma – trauma, kuru izraisa elektriskās strāvas vai elektriskā loka iedarbība.

Kaitīgs faktors – ražošanas vai darba faktors, kura iedarbība uz darbinieku izraisa saslimšanu.

Kolektīvie aizsardzības līdzekļi – līdzekļi, kurus izmanto, lai novērstu vai samazinātu bīstamu un kaitīgu faktoru iedarbību uz darbinieku.

Pastāvīga darbavieta – vieta, kurā darbiniekam jāatrodas lielākais daļa sava darba laika – ilgāk par 50%, vai nepārtraukti ilgāk par 2 stundām.

Pirmā palīdzība – palīdzība cietušajam (saslimušajam) dzīvībai vai veselībai kritiskā stāvoklī, ko savu zināšanu vai iespēju apjomā sniedz persona ar kvalifikāciju medicīnā vai bez tās neatkarīgi no sagatavotības un ekipējuma.

Ražošanas telpu mikroklimats – meteoroloģisko apstākļu kopums ražošanas telpās, kurās uz cilvēka organismu iedarbojas temperatūra, relatīvais mitrums, gaisa kustības ātrums un siltuma starojums.

Ugunsbīstama vide – darba vide ar paaugstinātām ugunsbīstamības vielām.

Ugunsbīstama viela – viela ar paaugstinātu ugunsbīstamību.

Ugunsdzēsības aparāts – ierīce ugunsgrēka dzēšanai, pēc tā iedarbināšanas izplūst ugunsdzēsamā viela, ierīci pārvieto ar rokām.

Viegli uzliesmojošs šķidrums – šķidrums, kas spēj patstāvīgi degt pēc aizdedzināšanas avota attālināšanas un kam uzliesmojuma temperatūra nav augstāka par 66°C.

1. DARBA AIZSARDZĪBAS VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

Nosacījumi attiecīgā darba izpildei

vecums	no 18 gadiem
dzimums	nav ierobežojumu
veselības pārbaude	atbilstoši apstiprinātajam OVP sarakstam
kvalifikācija	profesionālā apmācība: ➤ apguvušas teorētisko zināšanu minimumu; ➤ apguvušas praktiskās iemaņas darbos ar krūmgriezi un/vai zāles pļāvēju
instruktāžas:	
ievadapmācība	stājoties darbā
instruktāžas darba vietā	sākotnējā – pirms darba uzsākšanas, atkārtota – ne retāk kā 1 reizi 12 mēnešos

- 1.1. Patstāvīgā darbā nozīmēta darbu izpildītāja ar krūmgriezi un/vai zāles pļāvēju pienākumi ir ievērot:
 - uzņēmuma iekšējās darba kārtības noteikumus;
 - kārtību darba vietā;
 - ražotāja instrukcijas norādījumus krūmgriezim un/vai zāles pļāvējam.
- 1.2. Darbu izpildītājs ar krūmgriezi un/vai zāles pļāvēju drīkst veikt tikai tiešā darbu vadītāja norādījumus un uzdotos darbus.
- 1.3. Nepieciešams zināt un pielietot drošus darba paņēmienus un metodes krūmgrieža un/vai zāles pļāvēja lietošanā un apkalpošanā, pārvaldīt krūmgrieža vadības un apkalpes iemaņas.
- 1.4. Jālieto pēc nozīmes un kārtībā esoši darba rīki, instrumenti un palīgierīces krūmgrieža un/vai zāles pļāvēja lietošanai un apkopei.
- 1.5. Krūmgrieža un/vai zāles pļāvēja lietošanu pēc remonta atsākt tikai pēc tā tehniskā stāvokļa pārbaudes un izmēģināšanas.
- 1.6. Pārvietot krūmgriezi un/vai zāles pļāvēju tikai ar izslēgtu motoru un uzliktu asmeņa aizsargu.
- 1.7. Neļaut bērniem lietot krūmgriezi un/vai zāles pļāvēju.
- 1.8. Darbu izpildītājam ar krūmgriezi un/vai zāles pļāvēju jāzina:
 - krūmgrieža un/vai zāles pļāvēja uzbūves pamatprincipi, drošības ietaišu un ierīču nozīme;
 - individuālo aizsardzības līdzekļu nozīme un to lietošanas kārtība;
 - pirmās palīdzības sniegšanas paņēmieni, aptieciņas medikamentu un līdzekļu lietošanas kārtība, kā arī tuvākās slimnīcas, medicīniskās palīdzības sniegšanas punkta tālrunu numuri.
- 1.9. Darbu izpildītājam ar krūmgriezi un/vai zāles pļāvēju jāzina un jāievēro:
 - darba aizsardzības prasības, droši darba paņēmieni un metodes krūmgrieža un/vai zāles pļāvēja lietošanā un apkopšanā;
 - šīs instrukcijas un ar šo darbu saistošo citu instrukciju prasības;
 - ugunsdrošības prasības, t.sk., nepieļaut rīcību, kas var izraisīt ugunsgrēku, ugunsdzēsības līdzekļu izvietošanas vietas un prast rīkoties ar tiem ugunsgrēka izcelšanās gadījumā;

- darba dienas režīms un nepieciešamie profilaktiskie pasākumi vibroslimības novēršanai.

Kaitīgie un bīstamie darba vides riska faktori

1.10. Strādājot ar krūmgriezi un /vai zāles pļāvēju iespējama šādu riska faktoru iedarbība:

- atsitiens;
- strādājošais zāģa, pļāvēja disks, tā bojājums, neasums un nepareiza kopšana;
- nejauša krišana;
- nepietiekošs apgaismojums darba zonā;
- radītais troksnis;
- radītās vibrācijas;
- dzinēja atstrādātās dūmgāzes;
- krūmu zāģēšanas laikā radušās šķembas un skaidas;
- drošības ierīču bojājums;
- nelabvēlīgie laika apstākļi;
- fiziskas pārslodzes.

Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi

1.11. Strādājot ar krūmgriezi un /vai zāles pļāvēju jālieto šādi kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi aizsardzībai no augstāk minēto bīstamo un kaitīgo faktoru iedarbības:

- drošības ierīces;
- darba iecirkņa apgaismojums veicot darbu diennakts tumšajā laikā;
- speciāli apavi, bikses, pieguļošs tērps, cimdi;
- ķivere, brilles vai sejsegs, austiņas.

2. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, SĀKOT DARBU

- 2.1. Saņemt uzdevumu un norādījumus darbam no tiešā darbu vadītāja.
- 2.2. Sagatavot darbam nepieciešamos individuālos aizsardzības līdzekļus un vizuāli pārliedzināties, ka tie ir kārtībā. Lietot atbilstošu apģērbu un aizsargierīces, piemēram, zābaki, izturīgas bikses, cimdi, aizsargbrilles, ausu aizsargi un ķivere. Sakārtot darba apģērbu, lai tas netraucētu darbā un neierobežotu kustības.
- 2.3. Nekad nelietot krūmgriezi, ja jūtaties noguris.
- 2.4. Pirms lietošanas pārbaudīt, vai asmeņu, diska nostiprinātājskrūve ir cieši pievilkta.
- 2.5. Krūmgriezim jābūt aprīkotam ar ražotāja ieteiktajiem griezējinstrumentiem.
- 2.6. Nekad nelietot krūmgriezi un/vai zāles pļāvēju bez asmeņu aizsarga.
- 2.7. Uzpildīt degvielu tikai pie izslēgta motora un tālāk no uguns. Uzpildot degvielu, nesmēķēt.
- 2.8. Neļaut degvielai nolīst zemē vai uz motora. Ja degviela uzpildes laikā tomēr nolīst zemē, krūmgriezi un/vai zāles pļāvēju pirms iedarbināšanas aiznest tālāk no degvielas uzpildes vietas.
- 2.9. Neiedarbināt motoru, ja savienotājstienis nav uzmontēts.
- 2.10. Pirms motora iedarbināšanas pārliedzināties, ka gāzes svira kustas brīvi. Pārliedzināties, ka asmens kustas brīvi un nepieskaras nekādiem citiem priekšmetiem.
- 2.11. Ik reizes pirms krūmgrieža un/vai zāles pļāvēja lietošanas pārbaudiet to, lai pārliedzinātos, ka visas tā sastāvdaļas un drošības ierīces darbojas normāli. Nemēģiniet veikt nekādas darbības vai remontu, kas neietilpst krūmgrieža normālas apkopes ietvaros.

3. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, VEICOT DARBU

- 3.1. Lietot un saudzīgi izturēties pret izsniegtajiem darba aizsargapģērbiem, aizsargapaviem un citiem individuālajiem aizsardzības līdzekļiem.
- 3.2. Ievērot izpildāmo darbu un operāciju secību.
- 3.3. Krūmgrieža un/vai zāles pļāvēja lietošanas laikā neļaut citām personām atrasties tuvāk par 15 m no darba zonas.
- 3.4. Darba gaitā ik pēc zināma laika apstādiniet motoru un pārbaudiet asmeni. Nomainiet to, tiklīdz redzat, ka tas ir ieplīsis vai salūzis.
- 3.5. Motoram darbojoties tukšgaitā, asmenim nav jāgriežas. Ja tas tomēr griežas, noregulēt tukšgaitu.
- 3.6. Strādāt vienīgi atrodoties stabilā un drošā stāvoklī.
- 3.7. Motoram darbojoties, nekad nepieskarties asmenim un nemēģināt veikt nekādus apkopes darbus.
- 3.8. Nenoņemt degvielas tvertnes vāciņu, ja motors nav izslēgts.
- 3.9. Nelietot degvielas maisījumu tīrīšanas nolūkiem.
- 3.10. Nepārbaudīt aizdedzes sveci cilindra atveres tuvumā.
- 3.11. Nekad nestrādāt ar bojātu trokšņa slāpētāju.
- 3.12. Raudzīties, lai rokturi vienmēr būtu tīri no eļļas un degvielas.
- 3.13. Lai izvairītos no akmeņu vai citu priekšmetu izmešanas, neturēt krūmgrieža asmeni pārāk tuvu zemei.

Brīdinājums! Divtaktu dzinējam ir liela jauda, un tāpēc lietot pazīstamas parastās vai superbenzīna markas, ar svinu vai bez tā un oktāna skaitli ne mazāku par 90. Gatavojot maisījumu, lietot tikai divtaktu dzinēja eļļu. Uzpildīt degvielu pie izslēgta motora un tālu prom no atklātas uguns. Iepildot degvielu, nesmēķēt. Iepildīt degvielu tikai $\frac{3}{4}$ no tvertnes tilpuma, lai ļautu degvielai izplesties. Gatavot maisījumu tikai tik daudz, cik nepieciešams konkrētajam darbam, neatstāt maisījumu degvielas tvertnē vai degvielas kannā uz ilgāku laiku.

- 3.14. Jaunam motoram pirmo 20 darba stundu laikā izvairīties no ilgstošas krūmgrieža ekspluatācijas ar pilnu jaudu.
- 3.15. Krūmgrieža karburatora regulēšanu ieteicams veikt specializētā remontdarbnīcā. Ja tomēr rodas nepieciešamība regulēt karburatoru, tad pirms tā regulēšanas iztīrīt gaisa filtru un iesildīt motoru. Regulēšana jāveic tā, lai motoram darbojoties tukšgaitā, asmens negrieztos.

4. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, BEIDZOT DARBU

- 4.1. Darbu nobeidzot sakārtot darba vietu, darba rīkus, instrumentus un palīgierīces, individuālos aizsardzības līdzekļus novietot glabāšanai paredzētajā vietā.
- 4.2. Notīrīt krūmgriezi un/vai zāles pļāvēju no skaidām un netīrumiem, veikt tā ikdienas apkopi un novietot glabāšanai paredzētajā vietā.
- 4.3. Ievērot personīgās higiēnas prasības, beidzot darbu un krūmgrieža un/vai zāles pļāvēja apkopi, nomazgāt rokas vai nomazgāties dušā.
- 4.4. Apkope un uzglabāšana:
 - ➔ gaisa filtrs: ik pēc 8 – 10 stundām noņemt vāciņu un iztīrīt filtru, filtru ir jāiztīra, izkratot to un iztīrot ar mīkstu suku, ja filtrs ir aizsērējis, motors darbojas nevienmērīgi, kas noved pie augsta degvielas patēriņa un jaudas pazemināšanās;

- degvielas tvertne: periodiski pārbaudīt degvielas filtru, aizsērējis filtrs var apgrūtināt iedarbināšanu un pazemināt motora jaudu, lai to iztīrītu, izņemt to no degvielas uzpildes atveres, ja tas ir pārāk netīrs, nomainīt to;
- motors: regulāri iztīrīt cilindra ribas ar suku vai saspīestu gaisu, sakrājušos netīrumu dēļ uz cilindra, motors var bīstami pārkarst;
- aizdedzes svece: periodiski notīrīt aizdedzes sveci un pārbaudīt atstarpi starp elektrodiem;
- pārnesuma kārba: ik pēc 50 darba stundām izskrūvēt skrūvi no pārnesumu kārbas un pārbaudīt smērvielas daudzumu, lietot augstas kvalitātes molibdena bisulfīda smērvielu;
- asmens uzasināšana: vienmēr pārbaudīt asmens vispārējo stāvokli, pareiza asināšana paaugstina ierīces maksimālo jaudu, lai noasinātu diska zobus, lietot vīli vai galodiņu un asināt ar viegliem pieskārieniem, ievērojot leņķus un izmērus.

4.5. Krūmgrieža un/vai zāles pļāvēja uzglabāšana:

- ievērot visus iepriekš minētos uzglabāšanas nosacījumus;
- pilnībā notīrīt un ieeļļot tā metāliskās daļas;
- lai novērstu rūsēšanu, noņemt, notīrīt un ieeļļot asmeni;
- noņemt asmeni saturošos atlokus, notīrīt, nosusināt un ieeļļot gultni;
- iztukšot degvielas tvertni un uzlikt atpakaļ vāciņu;
- izņemt aizdedzes sveci un ieliet cilindrā nedaudz eļļas;
- lai vienmērīgi sadalītu eļļu, vairākas reizes pagriezt kloķvārpstu, izmantojot startera auklu. Ielikt sveci atpakaļ;
- ietīt motoru plastmasas plēvē;
- uzglabāt sausā vietā, vēlams, ne tiešā saskarsmē ar grīdu un tālāk no siltuma avotiem.

5. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀS

Gadījums	Rīcība
Avārija:	➤ jāpārtrauc darbs; ➤ jāizslēdz visas darbojošās iekārtas un jāveic nepieciešamie drošības pasākumi, bet, ja tas nav iespējams, darbs jāpārtrauc, līdz bīstamība nav novērsta;
Ugunsgrēks:	➤ nekavējoties ziņot Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam pa tālr. "112"; ➤ sākt dzēst ugunsgrēku ar darba vietā esošajiem ugunsdzēsības līdzekļiem (ugunsdzēsības aparātu, smiltīm, ugunsdzēsības krānu u.c.); ➤ izsaukt uz ugunsgrēka vietu tiešo darba vadītāju vai citu amatpersonu;
Nelaiemes gadījums:	➤ ja notiek savainošanās ar instrumentiem vai seguma materiālu asajām malām, darbs jāpārtrauc, jāsaņem pirmā palīdzība un nepieciešamības gadījumā jādodas pie ārsta, par notikušo ziņojot tiešajam vadītājam; ➤ krišanas gadījumā pievilkties pa drošības virvi uz drošu vietu un nepieciešamības gadījumā signalizēt (ar balsi) par to, ka vajadzīga palīdzība.

6. ATBILDĪBA PAR DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJAS PRASĪBU NEIEVĒROŠANU

- 6.1. Par šīs instrukcijas prasību neievērošanu, darbinieks atbild normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā.
- 6.2. Par nelaimes gadījumiem, kuri notikuši darbā, atbild darbinieki, kuri nav pildījuši šīs instrukcijas un iekārtu lietošanas instrukciju prasības, kā arī tie, kuri nav gādājuši par to, lai būtu veikti organizatoriski-tehniskie pasākumi nelaimes gadījuma novēršanā (darba vietas atbilstība darba aizsardzības noteikumu prasībām, darbinieka iepazīstināšana ar drošām darbu veikšanas metodēm).
- 6.3. Personas, kuras pārkāpušas darba aizsardzības normatīvo aktu prasības, saucamas pie disciplinārās vai kriminālās atbildības (atkarībā no pārkāpuma rakstura un sekām) un tiek pakļautas ārpuskārtas instruktāžai un zināšanu pārbaudei.

Kompetenta institūcija
darba aizsardzības jautājumos